Silvester Lavrík

Zu

Větrné mlýny

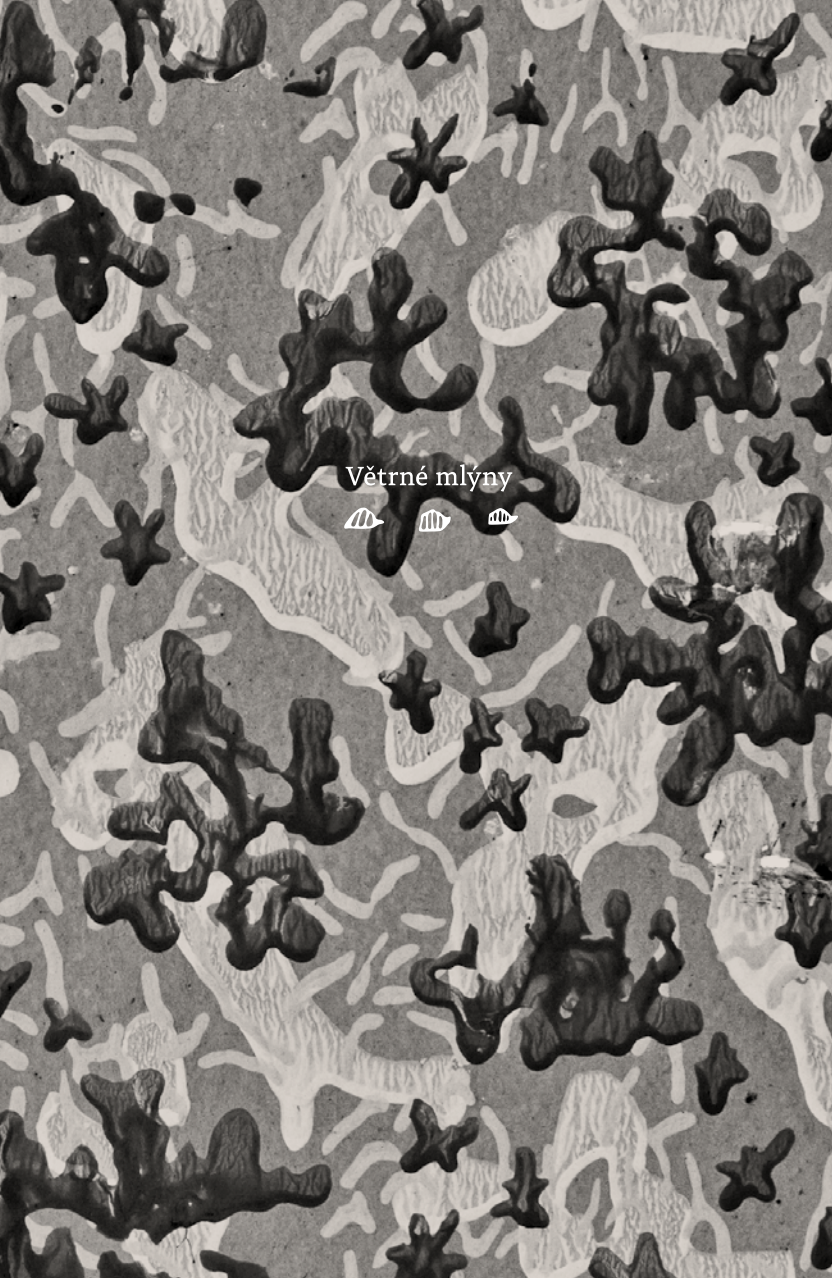
Větrné mlýny

Silvester Lavrík

Zu

česi, čítajte

svazek 8

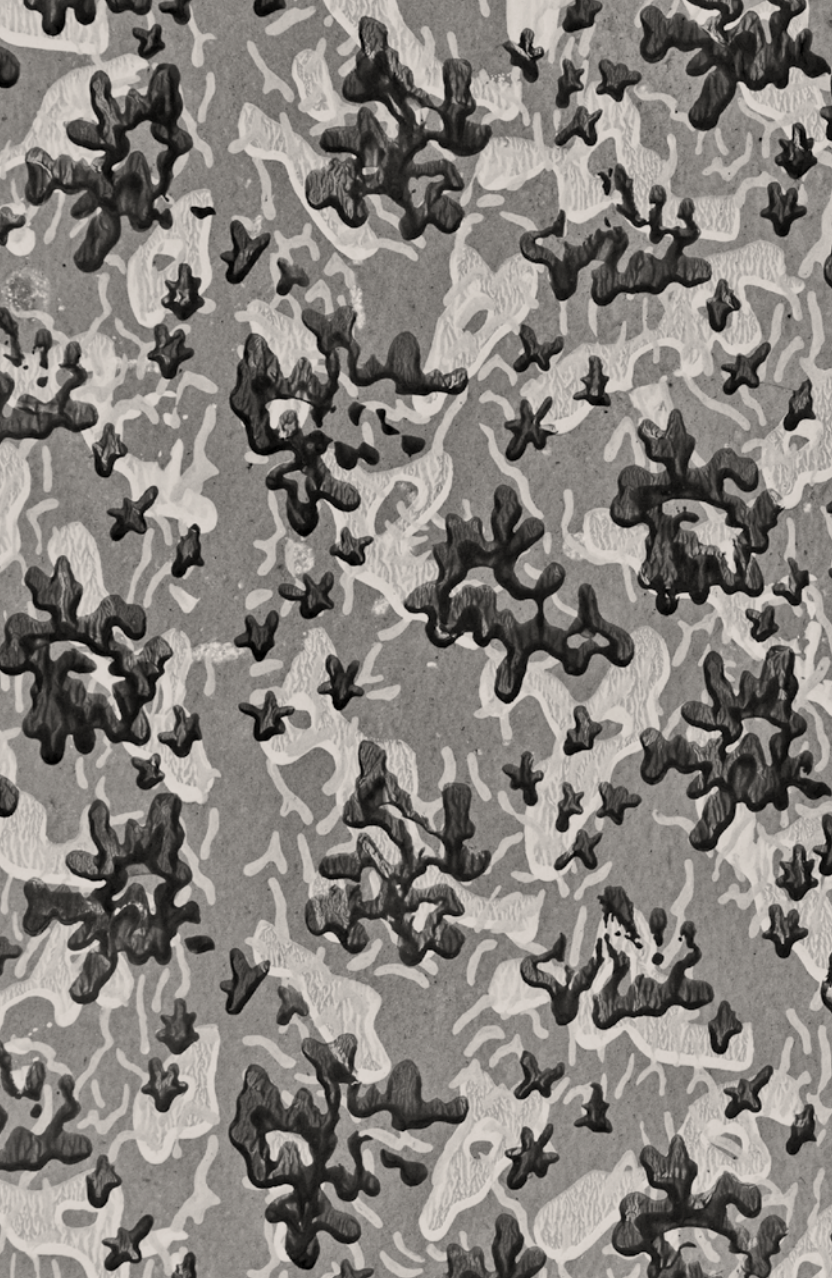

česi, čítajte

Silvester Lavrík

Zu

Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie.
Za obsah publikací (sdělení) odpovídá výlučně autor.
Publikace (sdělení) nereprezentují názory Evropské komise
a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem.

Tato kniha vyšla
s finanční podporou Komisie SLOLIA,
Literárne informačné centrum, Bratislava.

© Silvester Lavrík, 2015
Translation © Silvester Lavrík, 2015
Photo © David Konečný, 2015
© Větrné mlýny, 2015

ISBN 978-80-7443-112-8 (papírová kniha)
ISBN 978-80-7443-163-0 (eBook)

➛

Livrejovaný recepční hotelu Grand v Tatranské Lomnici do pokoje přivedl malou nervózní ženušku. Ona to byla, kdo tělo našel. Pokojskou je tady už čtyřicet let. Ne. Něco takového nepamatuje. Otevřela si služebním univerzálem. Recepční jí dal seznam pokojů, které hosté do dvanácti uvolnili. Tak to žádá hotelový řád. Pokoj č. 326 byl na seznamu taky.

Byl tenhle pokoj na seznamu uvolněných? Vždyť vám to říkám.

Ano. Jo.

Pokojská vstoupila, aby pokoj uklidila. Převlékla postel. Vypucovala sanitu. Všechno uvedla do bezvadně neosobního stavu. Křeslo si nechala nakonec. Když začne pršet, hosté se chovají mnohem hůř. Tady v horách chčije pořád. Neúnavně. Hosté

vysedávají na cimrách. Blbnou. Recepční mírně zakašlal. Do sevřené pěsti. Bílá glazé rukavička kašlání téměř pohltila. Pokojská ho zaslechla. Zmlkla. V jejím hlase se objevil umíněný vzdor. Rozmary hostů měřila podle jediného kritéria — jak velký nepořádek po nich zůstal, tak velká čuňata to byla. Nebožtík v křesle žádný svinčík nenadělal. Jenomže i tak…

Jeho zavazadla jsou kde?

Jsem pokojská. Zavazadla nejsou moje starost. V pokoji nebylo nic. Byl mezi odhlášenými.

Vám se zdálo, že pokoj je prázdný.

Jinak bych ho neuklízela.

Ale uklidila jste ho.

Teď jsem vám to celé povídala!

… ehm, odkašlal si recepční znova. Myslím, že žádná zavazadla nenajdeme. Pán přijel taxíkem. Bez zavazadel. Včera byla v hotelu početná společnost. Původně neplánoval strávit u nás noc, počítám. Ubytoval se jen na jednu noc. Platil hotově. U snídaně se neukázal. Klíč od pokoje nechal ležet na recepci. To je důvod, proč se ocitl mezi odhlášenými. Postihla ho nevolnost, možná srdeční kolaps, jestli smím vyjádřit svůj názor.

Recepční zmlkl. Rty sevřel do tenké přímky. U pravého koutku mu naskočila ironická vráska. Pokojská se rozjela.

Podle mého v posteli vůbec neležel. Ani si na ni nesedl. Zůstala nedotčená.

Takhle jste ji našla?

Ano. Ale už jsem ji převlékla.

Proč?

Ruce pokojské rozčileně vylétly nahoru. Zachránil ji recepční.

V našem hotelu poskytujeme služby vysokého standardu. Zaměstnanci jsou povinni dodržovat interní předpisy a nařízení bezpodmínečně. Za všech okolností.

Jsou to čuňata.

Opět tlumené zakašlání. Jenomže pokojská si neohroženě vedla svou.

Spořádaná osoba dřepí doma, spí ve své posteli. Netoulá se světem. A tenhle má otevřený poklopec. Spořádaný člověk s nezavřeným poklopcem… neopustí toaletu. Tenhle se uvelebí v křesle a kouká oknem ven!

Otáčení těžkého ušáku s tuhým brokátovým polstrováním zdaleka nepatřilo do repertoáru největších lumpáren hostů. Křesla, která byla součástí zařízení každého pokoje, se jí jednoduše nezamlouvala. Byla to drobná žena. Jen o kousek vyšší než ty polstrované nestvůry. S každou z nich se musela utkat nejméně dvakrát denně. Nejdřív je musela odsouvat. Vyluxovat pod nimi. A zase zpátky.

Vážily jednou tolik co ona. V pokoji č. 326 si křeslo obrácené k oknu nechala naposled. Vždycky to tak dělala. Zapřela se. Svými subtilními zády do bytelného hřbetu ušáku. Nic. Křeslo se ani nehnulo. Zabrala ještě jednou. Ortopedická obuv jí na koberci s dlouhým vlasem proklouzávala. Všechno názorně předvedla.

Tyhle sandály?

Myslíte, že mám na každý den jinačí? Nafasujeme jeden pár a na rok máme vystaráno!

Moc nechybělo a upadla by. Sprostě zaklela. Nakoukla, jestli se před ušákem něco nevzpříčilo. Někdy se koberec dovede nešikovně zkrabatit.

Jak jsem tohohle pána zahlédla s poklopcem dokořán, příšerně mě to namíchlo! Nandala jsem mu, kolik se do něj vešlo. Štěstí že byl tuhý. Jinak by mě musel zabít. Rudolfe, nech mě! Já už tohle nebudu trpět. Za ty peníze ne! Zadržela recepčního prudkým gestem.

Nadechoval se s úmyslem ji zpražit. Ruka napřažená k recepčnímu zůstala napjatá. Ostře vyvrácenou dlaní ho držela co nejdál od sebe.

Hrozně moc jsem se lekla. Tak jsem mu to nandala. Štěstí že byl po smrti, jinak by mě za to spílání zabil. Myslela jsem, že je to nějaký úchyl. Hosté jsou různí. Chlap se zamotá do závěsu u okna a vyřítí se, sotva se sehnu pod postel! Hrozně jsem

mu vynadala. A on byl, chudák, tuhý. Došlo mi to, jakmile jsem do něj šťouchla ukazováčkem.

Vy do hostů šťouráte prsty?

Ne. Jenomže tenhle se ani nehnul. Když jsem mu nadávala, ani nezamrkal. Jenom hleděl někam na Tatry. Seběhla jsem na recepci. Zezadu, ovšem. Kolem kuchyně a vchodu pro personál. Rudolfa jsem zavolala dozadu. Na třistadvacetšestce máme mrtvého chlapa, řekla jsem mu.

A on?

No šel se se mnou na třistadvacetšestku kouknout. Šťouchl do chlapa ukazováčkem a povídá — jo. Pokoj zamkl. Řekl mi, abych si šla po svých a nikomu nic neříkala.

Zatímco pokojská mluvila, zaujal mě pramínek zaschlé krve na nebožtíkově bradě. Docela nenápadný. Splynul s hlubokou vráskou. Dělila ochablou tvář od brady. Popojít k oknu, chvíli hledět do sílícího soumraku, mimoděk se otočit a zamyšleně postát u těla, sehnout se, s bezděčným zájmem odchlípnout ret a setřít pramínek zaschlé krve se mi povedlo, aniž by recepční nebo pokojská cokoliv postřehli. Pokojská se najednou rozeštkala.

… proč jsem mu musela tak nehezky spílat? Neudělal mi nic zlého, přece!

Odešla v slzách. Recepční se malinko uvolnil. Sedl si. Ale až poté, co na úmrtním listu hosta

z pokoje č. 326 svítil můj podpis. Přeložil ho natřikrát. Vsunul do vnitřní náprsní kapsy livreje. Přistoupil k mrtvému. Prošacoval ho lehkými doteky. Peněženka byla v levé zadní kapse kalhot. Mobilní telefon ve vnitřní kapse saka. V peněžence byly doklady, kreditní karty, vizitky, paragony. Peníze taky. Hodně peněz. Těch se recepční ani netkl. Byla tam taky fotografie manželky a fotografie děcek. Dvě přibližně třináctileté dívky. Jednovaječná dvojčata. Do objektivu se culily někde u moře. Opřené o tátu. Se světlými vlásky si pohrával vítr. Manželčina fotografie byla uložená v oddělené přihrádce. Padesátnice. Přírodní typ. Oděna v batice. Padesátnice v batice se usmívají zřídka. A když ano, pak je to spíš křeč. Tahle se neusmívala. Recepční vložil doklady a fotografie zpátky.

Co uděláte s tělem?

Počkáme. Dokud hosté nebudou sedět na večeři.

Otevřel nebožtíkův telefon. Vyhledal a vytočil Maminu. Nezvedla.

Snad zavolá zpátky, když zjistí, že jí volal choť.

Pejo

I

Nový soused nás zaskočil. Zaskočil je fajn slovo. Zaskočil nás. Úplně jako v té dětské říkance o sněhulákovi; kde se vzal, tu se vzal, u zahrady zrána stál. Jenomže ne sněhulák, ale mužský. Chlap. Bejk. Chci tím říct, že maskulinní sexualita z něj přímo čišela. Nestál u zahrady, ale na terase vily z pálených cihel. Vila stála přes ulici. To jen pro pořádek.

Stál tam a pil čaj. V ruce třímal šálek. Na kafe byl příliš velký. To byla v poslední době druhá špatná zvěst. Zrušení obchodu s potravinami paní Semkové na rohu Timraviny a Kozí ulice nám zkazilo Vánoce. Zkazilo, ano. Jo. Po Novém roce začali uvnitř se stavebními pracemi. Před týdnem se nad vchodem zjevila vývěska. *Cafe el Escorial*. Že to souvisí s naším novým sousedem, se nám v té chvíli vydedukovat nepovedlo. Neměli jsme dost indicií.

Informací taky ne. Nebylo co třídit. Kdyby to v naší situaci přesto chtěl někdo zkoušet, byla by to čistá spekulace. Zu a já taky spekulacím fandíme. Spekulacím o tom, co se neudálo. O tom, co se skutečně stalo, se spekulovat nesmí. Řekl tatínek.

Nastal čas rozhodnout se. Do podniku nazvaného *Cafe el Escorial* naše noha nevkročí. Nebudeme o něm mluvit. Nebudeme jej brát na vědomí. Budeme se tvářit, jako by nebyl. Jako kdyby na rohu Timraviny a Kozí byl ještě pořád konzum paní Semkové. Jako by jen na chvíli vyběhla. Na dveře pověsila cedulku *Přijdu hned*. Nemluvím o tom, jak to nakonec dopadlo. Mluvím o našem rozhodnutí. Změny v naší čtvrti byly pro nás důvodem k zešílení. Změny v našich životech taky. V naší čtvrti přibyl nový podnik a nový člověk. Nesnášet dlouho před prvním zahlédnutím bylo pro nás samozřejmostí. Následoval slib sobě — jsou pro nás míň než pára.

→

Stál tam v bílé košili. Se šálkem v jedné, podšálkem v druhé ruce. Co chvíli z něj upil. Ze šálku. Z podšálku pije čaj jenom Alte. Když je opilý. Ovšem jestli jej ke rtům vůbec donese. Zu k němu dovede být nemilosrdná. Stane se, že Alte žádný čaj nedostane. Dát mu ho nesmím ani já. Po všem, co provedl Zu,

v našem domě žádný čaj nedostane. Nový soused říkal, že čaj z podšálků pijí v Asii. Řekl to, až když došlo k našemu seznámení. Seznamovat se s ním v plánu nebylo. Mnoho věcí nebylo v plánu. Přesto k nim došlo. Především mojí zásluhou.

→

Někdo si třeba řekne — co je na seznámení s novým sousedem nenormálního? A bude mít pravdu. Jiný si zase řekne — seznámit se s novým sousedem, k čemu je to dobré? Bude mít pravdu taky. Jenomže co je jakákoliv pravda v porovnání s reálným lajfem? Pravda ještě není moudrost. Moudrost kolikrát s pravdou nesouvisí. Od pravdy se očekává, že bude mířit k dobru. Jinak je to leštění moralistova ega. Tohle vím od tatínka. O pravdě zatím stačí. O novém sousedovi taky. Mluvím o něm jen proto, že nevytříděné informace považuji za bezcenné. Jinak než používáním je třídit nedovedu. Vzpomínky používám ve vyprávění. Tam se třídí samy.

→

Tatínek říkal, že bát se nových věcí je zbabělé. Seznámit se s nimi je moudřejší. Pak už tak nové nejsou. Čili důvod ke strachu zcela pomine. Mockrát to říkal. Pamatuj si to, zdůrazňoval. S tím žádný problém nemám. Neměj z nových věcí strach.

Snaž se je poznat. Neřekl to již dlouho. Pamatuju. Rozumím. Nepomáhá to. Už zase mám takový strach, že mě můžou kdykoliv zatknout. Všechno dosvědčím. Ke všemu se přiznám. Pocitově jsem permanentní pachatel. Snídám a nevím, jestli to není trestný čin. Trestný čin je něco, zač můžou člověka ztrestat. Ano, jo. Kolikrát to vypadá, že co dělám, je v pořádku. A pak mě za to ztrestají. Když se mi povedlo sníst téměř celého svatého Josefa, kupříkladu. Křičeli, jo. Jenom když mluvím, bojím se o něco míň. Povídat můžu jenom to, co povědět umím. Třeba si to chvíli předtím vymyslím, ale jakmile promluvím, je to něco, co je bezesporu moje a reálné. Že se tatínkovi povedlo zbavit mě svéprávnosti, bylo nanejvýš rozumné. Užitečné, ano. Jo. Třeba se mě opravdová svéprávnost nikdy netýkala. Odpovědnost za to, co dělám a nedělám. To není nic pro mě. Alte se mi posmívá, že je to tím, že mi máti přisedla lebku a zdeformovala ji. Některé funkce jsou tím pádem dysfunkce a jiné dysfunkce jsou tím pádem funkční. Ano. Jo. Nepřehlédnutelně se u toho smál. Mě rozesmál taky. Snad je to deformací mojí lebky. Mám ji tak nějak našišato celou. Zu říká, že hezky. Alteho humor se jí nelíbí. Svou biologickou matku neznám. To je v pořádku. Pořád by mě to pokoušelo koukat jí na zadek. Představovat si, jak mi s ním sesedá

hlavu. Jisté nevýhody to má taky. Pořád koukám ženským na zadnice. Alte s tím nesouhlasí.

Pejo, ty nekoukáš, ty čumíš. Jednou ti někdo rozfláká tlamu.

Tlamu?

Tak hlavu.

Celou hlavu?

Úplně celou.

To je fajn. Alespoň už nebude tak šišatá.

Vědomí, že postrádám způsobilost právně jednat, mě výrazně zklidňuje. Tatínka to stálo hodně sil a sebezapření.

Je to to samé, jako kdybychom dali do novin inzerát, že máme v domě blázna.

Čert sere na velikou hromadu, zkoušela tatínka uklidnit matka.

Mě to rozesmálo. Slova jako *řiť* a *srát* se mi zdála být velice směšná. Posléze k nim přibyla další. Dokud mi neřekli, že jsou to neslušná slova, nebylo mi jasné, co je na nich tak směšného. Dnes už mi to jasné je. Směju se tomu, že mi kdysi připadala směšná. Směju se pokaždé, když si na to vzpomenu.

Je to normální? ptají se lidé. Ptali se učitelé. Dokonce i spolužákům to přišlo divné. Je to normální? ptají se pořád. Protože se pořád směju. Tak mě zbavili svéprávnosti.

Nic lepšího pro mě tatínek nemohl udělat. Neudělal by to dodneška, kdyby se o naši vilu nezačali zajímat různí cizí lidé. Každý, kdo u našich dveří zazvonil, se dozvěděl, že ji rychle a rádi vyměníme za malý domek na venkově. Dozvěděli se to ode mě. Malinký domek u lesa byl vždycky můj sen. U něj pasoucí se kůň. Pořád o tom sním. Ano, jo. Otevírat dveře byla moje starost. Tatínek byl churavý na nohy. Zu na tom není dobře s očima. Matka je už několik let mrtvá. Nic by se na věci nezměnilo, ani kdyby nebyla. Než by se přišourala ke dveřím, zvonění by nám potrhalo ušní bubínky. Pamatuji si ji jenom na vozíku. Zchromlá matka, jedno dítě slepé, druhé nesvéprávné. Myslím, že právě to chtěla říct, když tatínka konejšila, že ďábel sere na velikou hromadu. Idiomaticky kodifikovanou informací odkazovala jeho pozornost na historicky podmíněnou zkušenost lidstva. A je to tady! Opět se chechtám.

→

Máme nového souseda, ano. Jo. Neztrácím nit. Jenom toho mám tolik! V hlavě. Na jazyku. Moje hlava nesnáší nepořádek. Brání se tím, že mě nutí mluvit. Jenže musím počkat, až Zu přestane hrát. Na vše, co ji rozruší, reaguje tím, že sedne ke klavíru. Musím čekat, než dohraje. Otočí se zády k nástroji. Nachýlí hlavu. Usměje se.

… co je tedy nového v naší zbrklé hlavěnce?

Vyřine se to ze mě jako z protržené hráze.

Vila naproti. Ta z malých pálených cihel. To musela být příšerná práce. Vila je hezká. Jenom je popraskaná od všeho toho deště a sněhu a ostatních klimatických jevů. V zimě především. Brrrr, nesnáším zimu.

Proč mi tohle všechno říkáš, Pejo?

Máme nového souseda.

Vím to, řekla tiše.

Obrátila se zpátky ke klavíru. Opět se dala do hraní. Znova to byl Rachmaninov. Je úžasný. Když je Zu nešťastná, hraje Rachmaninova. Někdy i půlku dne. Dokola. Pořád a dokola. Mluvím o tom jenom pro pořádek. Na nic nechci zapomenout. Já vím, jak se věci udály. Co z toho je důležité, ví jenom Zu. Musím to tedy povědět celé. Možná se budu taky mýlit. Jenomže jinak své vzpomínky nevytřídím. Zničí mě, když zůstanou neutříděné.

➛

Jak tě můžu milovat, když ti nerozumím? zeptal se mě tatínek.

Chvíli předtím od nás odešli hasiči.

Nedávají mi jíst, dozvěděli se ode mě.

Před naší vilou rostl velikánský dub. Pořád tam je. Obrovitánský dub letní. *Quercus robur.* Vylézt

na něj se mi povedlo. Slézt nešlo. Bota mě vyzradila. Upadla. Sundali mě.

Když tě něco trápí, řekni mi o tom, ponoukala mě Zu večer v posteli.

Naše těla napříč. Tehdy to ještě šlo. Bylo možné se vejít. Zkrátka — šlo to. Jako dvojice malých Ježíšků. V nočních košilích. Ruce v rozpažení. Bezpečné a pohodlné ukřižování.

Tobě se u nás nelíbí? vrátil se tatínek k epizodě s hasiči druhý den u snídaně.

Líbí.

Co tě to napadlo říct jim, že ti nedáváme jíst?

Pro pravdu by mě nikdo nelitoval.

Jaká tedy ta pravda je?

… jestli mě budete postrádat.

Chvíli se nedělo nic. Jenom se jedlo. Stolovalo. Pak se znova rozhovořil tatínek.

Pejo, záleží ti na Zu? Na mně?

Ano. Jo.

Rozumíš té otázce?

Ano. Jo.

Ptám se, jestli tě zajímá, jak se máme. Jak se cítíme.

Ano. Jo.

Dneska jsme smutní.

… vám se tady nelíbí, tatínku?

Líbí. Jsme tady doma. To samé chceme pro tebe.

Ano. Jo.

Když ti na někom záleží, zajímá tě, jestli se netrápí.

Vy se trápíte?

Trápíme se kvůli tobě.

Ano. Jo.

Po snídani tatínek vstal od stolu a přešel ke mně. Chytl mě za bradu.

Tohle je důležité, Pejo. Nemusí se mi líbit, jak vidíš svět kolem sebe. Ale chci vědět, co se ti odehrává v hlavě. Zkus se mě napřed zeptat. Příště.

Ano. Jo.

Nedokážu tě milovat, když ti nerozumím.

Ano.

Dokážeš si to zapamatovat?

Jo.

Správně. Protože je to skutečně důležité.

Dokážu si zapamatovat úplně všechno. Ano. Jo.

Bylo to od tatínka velkolepé, že se mnou jednal jako s rozumnou osobou. Použít jiné slovo by snad bylo příhodnější. Třeba *velkorysé*. U abstraktních pojmů se dostává ke slovu má nejistota. Líbí se mi. Působí na mě jako vlaječky. Svátečně. Z tatínka mám taky sváteční pocit. Proto v souvislosti s ním používám svátečně znějící slova. Bylo to od tatínka velkorysé, že se mnou jednal jako s rozumnou osobou.

Moc chci rozumět tomu, co se v mé hlavě děje. Mám pro to ucházející předpoklady. Exkluzivní vzdělání. Encyklopedickou paměť. Nezatíženou hlubokými city. Takovými, jež se těžko sdělují slovy. Láska. Včetně lásky k vlasti. K rodičům. K jejich domovu. K hrobu taky. Smutek ze ztráty blízkého člověka. Většina lidí je slovy vyjádřit vůbec nedovede. To je i můj případ. Neříkám, že většina lidí je nesvéprávná. Třebaže by to bylo logické. Hodně z mého postižení se podařilo eliminovat výchovou. Povídali doktoři. Když mi svéprávnost odebírali.

Jak je to možné? ptal se tatínek. Má hlavu plnou skvělých informací.

Používat je ale neumí, odpověděl jeden z lékařů.

Doktoři o mé nesvéprávnosti pražádné pochybnosti neměli.

Jaké to bylo? ptala se mě Zu po návratu domů.

Nechci mít děti. Nikdy.

Proč?

Nechci dopadnout jako tatínek.

To jako jak?

Jeho nemá rád nikdo. On musí milovat i kripla jako jsem já.

Netříděné informace jsou bezcenné. Znehodnocují taky mě. Když je jich moc, vypovídám se z nich. A tak se roztřídí. Poradil mi to tatínek. Zu to měla taky ráda. Většinou. Tak tedy mluvím. Netrvám

na tom, aby se mnou někdo souhlasil. Chci, aby mi někdo porozuměl. Alespoň jediný člověk. Zu mi tenhle pocit uměla dopřát docela zhusta. Znovu ho chci zažít. Hlavu mám plnou skvělých informací. Vzpomínka je taky informace. Málokterá je skvělá. A když ano, bez Zu se v nich neorientuju. Zu byla obdařená hudebním talentem. Já talentem schraňovat informace. Ano. Jo. Snad. Nevím. Ano. Jo.

→

Zimu nesnáším. Dělá z člověka vězně. Jenom se válí v teple a doplňuje zásoby podkožního tuku. Atavismus. Fantazie je taky atavismus. Dneska člověk může prakticky všechno, co si zamane. V zimě nechodí nikam, jenom čučí v teple a vymýšlí. Je to pochopitelné. Jenomže je to atavismus. Vedle Zu se mi to stávalo zhusta. Dovolovalo mi to mluvit, jak se mi zlíbilo. A mně se líbilo mluvit tak, aby mě bylo slyšet i vidět. Bez toho, aby bylo nutné hned křičet. Lidé pak neřešili mě, ale ty grandiózní pitominy, které se mi povedlo mezi ně vypouštět. Storku o tom, jak se nám, Zu a mně, povedlo kvalifikovat na paralympiádu. V plážovém volejbalu. Pokaždé nám blahopřejí. Pak to s nimi cukne.

Zu jakože taky?

Ano. Jo.

Ona hraje volejbal?

Jo.

… je slepá, né snad?!

Když můžou navádět mezi stromy nevidomé lyžaře, ve stokilometrové rychlosti…?! Jsou taky nevidící střelci na asfaltové holuby. Krom toho má Zu vážně perfektní sluch. Absolutní. Ona ten míč ušima přímo vidí.

Pak pokaždé začnou řešit, jestli slepýš může hrát volejbal. Neřeknou přímo slepýš, ale já vím, že to říct chtějí. Pak se začnou hádat. Lidé se pohádají pokaždé, když k tomu mají příležitost. Proč ne, hlavně že se nemusí zaobírat sami sebou. Pak to někdo řekne. Slepýš. To slov zasyčí jako jedovatá pára. A je po diskuzi. Sníh skutečně nesnáším. Zimu vůbec. Zu nesnáší, když mluvím o ní. Ano. Proto o ní tolik mluvím.

➔

Ve vile naproti nebydlel nikdo. Nejmíň pět let. Od té doby, co pan Olej umřel, byla prázdná. V pondělí u vily zastavil nákladďák špeditérské firmy. Velký žlutý brouk. Možná hlemýžď. Zu zvedla hlavu od křídla.

Něco přivezli.

Bylo nutné dát se do popisování. Chlapů vykládajících z velkého automobilu nábytek. Nábytek taky bylo zapotřebí vylíčit. Chlapy jakbysmet. Jed-

noho si Zu vybrala. Oslovit ho bylo na mně. Sejít po schůdkách. Přejít ulici. Zakřičet.

Hej!

Copak, zlatíčko, copak?

Chlapi se chlámali. Se speditéry to dopadlo dobře. Se zvěrolékařem ne. Ale tím se nebudu zabývat.

Mluv o tom mladičkém stěhovákovi.

Kluk od speditérů byl jiný případ. Všechno šlo jako po drátkách. Ve velkém náklaďáku na něj čekali kamarádi. Kolegové. Kdyby je napadlo začít povykovat, bylo by to nepříjemné.

To by bylo skutečně nepříjemné.

Anebo vytrubovat.

V naší čtvrti si na božském tichu zakládáme skutečně hodně.

Jak vypadá?

Zu si nepřeje, aby se cizí lidé dozvěděli, že nevidí. Altemu trvalo rok, než na to přišel.

Vysoký.

Štíhlý?

Ano.

Ruce… hezké?

Jo.

Oči?

Jo.

Pejo! Snaž se trošku, přece!

Mládence od speditérů se nám povedlo užít si… lahůdkově. Únava na mě dolehla náhle a totálně. Zu chtěla pokračování.

Chtěla jsi spát.

Právě proto. Vyprávěj, Pejo.

Chtěla jsi spát.

Prosím, prosím!

Co chceš?

Na co se právě teď koukáš? Mluv!

Mačkám si nežit.

Kde ho máš?

Na předloktí.

Nic tam nemáš.

Je tam.

Z čeho, prosím tebe?

Z té nekonečné plískanice.

Mluv dál.

To je všechno.

Povídej. Když budeš mluvit, usnu s hlavou plnou tvých myšlenek.

Ty chceš spát s hlavou plnou mých nápadů?

O cizích myšlenkách se člověku nezdá. Ty tvoje jsou navíc… nepravděpodobné.

A já? Mám spát bez myšlenek?

Ty to umíš.

V tomhle měla Zu pravdu. Moje myšlenky si samy se sebou žádné zbytečné starosti nedělají.

Když se jim chce nebýt, jednoduše nejsou. To ty její jsou jinačí.

Povídej, Pejo. Mluv, prosím.

➛

Co nám do života vstoupil Alte, naše večery přestaly být hezké. Zu se snaží usnout a na mně je popisovat, jak ji toho dne Alte rozzuřil. Po chvíli Zu odmítavě mávne rukou. Někdy jí příhody s Altem dělají dobře. Jindy ji ruinují. Předem to nedokážu uhádnout. Někdy se směje a po tvářích se jí kutálejí slzy. Jindy naříká skutečně. Nač jsou slepci slzy? Kdyby se slepé dceři slepé matky narodila slepá dcera, umělo by její slepé dítě ještě bulit? Slzy čistí oči. Ano. Slepé k čemu?

Alte má novou milenku.

Jak to můžeš vědět?

Koupil si nové auto.

Zu si stoupla k oknu. Toho večera bylo nádherně. Konec zavírání se v domě. Už žádné odhazování sněhu. Po totálně zpackané zimě jsme si to zasloužili všichni. My, obyvatelé naší čtvrti, z celého města nejvíce. V naší čtvrti umí být nádherně. Jsou tady k tomu všechny podmínky. Za účelem pozvednutí okolí sousedé oživili zkrášlovací spolek. Ten původní bolševik zakázal v roce 1949. Slovo *bolševik* vyslovoval, jako kdyby smrdělo.

Chybí mi tatínek.

Zu moje myšlenky číst uměla. Já ty její nikdy.

Žádný chudáček to být nemůže, když doma chodí v bílé košili, pokračovala.

O Altem tedy pro dnešek definitivně ne.

→

Naše dny pohltilo vzpamatovávání se z nové příbojové vlny Alteho telefonátů. Posedávání na naší milované terase. Zu v plátěném lehátku. Já jednou tady a pak zase tam. Číst se nám nechtělo. Mně se nechtělo. Zu se nechtělo poslouchat. Celkem nás uspokojovalo, že svítí slunce. To znamená, že nás právě nezaplavovala zuřivost.

→

Nový soused se týden vůbec nehnul z domu. Někdy ho bylo možné zahlédnout na terase. Po týdnu bylo jasné, že šmíruje. Byly podniknuty kroky za účelem jeho přichycení. Marně. Zu se vyptávala, co má na sobě, jak vypadá. Nemohl se jí nelíbit. Bílá košile muži jen pomůže. Nesmí být ovšem pinglem. Tomu ale rovněž neublíží. Pokud není úplné pako. Zu trvala na tom, že nový soused je jenom další z gaunerů. Do naší čtvrti přibyl jenom proto, aby ji zničil.

Vilu zboural, uvidíš.

Proč by to dělal?

Aby na jejím místě mohl nechat vyrůst něco příšerně moderního.

Tohle byl taky výsledek Alteho vlivu. Každý nový obličej v ulici byl automaticky podezřelý. Každičké neznámé auto. Pokud šlo o architekturu, Zu byla odjakživa radikální. Mohlo jí být jedno, jestli je dům zelený, nebo modrý. Velký, nebo malý. Starý, či nový. Nebylo. Po velikém nářku mi došlo, proč. Nářek byl výsledkem toho, že se mi téměř povedlo Zu zabít. Ano. Jo. Je tomu už několik let.

➛

Staré květináče byly našim květinám najednou těsné. Dostaly nové. Větší. Obří kapradina dostala největší z nich. Květináč stával na vrcholu schodiště. Aby kapradiny mohly mezi tyčemi zábradlí volně splývat. Až do vstupní haly. Zu zakopla a ze schodů se skutálela. Ležela tichounce. Nevydala hlásku, ani když se kulila. Než se hnula, nikdo se neodvážil nadechnout. Tatínek ne, já taky ne. Ano. Jo. Byla to moje vina. Postavit květináč na to samé místo, kde stával předtím, se mi nepovedlo. Taky byl o něco větší. Nevytkl mi to nikdo. Ano. Zlobili se na mě.

Než se Zu po domě začala znovu pohybovat sama, utekly roky. Kdo ji doma viděl předtím, nepřišel by na to, že je slepá. Bez vily na Palisádách je Zu jako hlemýžď bez ulity. Bez svého původního

zařízení by naše vila zůstala jen prázdnou skořápkou. Vilu i její původní zařízení se povedlo zachránit jenom díky tomu, že tatínek nosil jméno své matky. Peter Biely arizoval majetek svého otce. Na jeho výslovné přání. Byla kolem toho jedna z posledních velkých hádek, než došlo k profesorově deportaci. A Alte nás chtěl o tohle všechno připravit.

→

Nešmíroval. To my. Posedávání na terase domu bylo věnováno stále více času. Oteplilo se. Dalo se tam sedět nalehko. Ve svetru. Večer taky. Hned po zimě, hnusné, nastalo léto. Na obloze ani náznak oblačnosti. Celé dny. Po třech dnech tohohle počasí byly všechny mraky navěky zapomenuty.

Po nočních orgiích bylo nutné posbírat se. Dát se do kupy. Hodně čtení, to ano. Za klavírem Zu neseděla víc než dvě hodiny denně. To byla spodní hranice, aby nevyšla ze cviku. Před sebou měla jenom jeden koncert. Jenomže rovnou recitál. U klarisek, velikonoční. Rozhlas ho měl vysílat v přímém přenosu. Zu si na bezchybnosti těchhle nahrávek hodně zakládala. U přímého přenosu dvojnásobně.

Nikdo si nebude pamatovat, jak úžasně jsem hrála. Když si to pak za deset let vyslechnou moji žáci, budou slyšet jenom moje chyby.

Na programu byl Rachmaninov. Zu se specializovala na jeho hudbu. Na veškerý pozdní romantismus. Tak to říkali znalci. Mě její hraní uchvacovalo. Bez ohledu na to, co hrála. Recenze na její vystoupení u klarisek ji rozzuřila. Zapřisáhla se, že s koncertováním končí.

Mladičká talentovaná klavíristka nástrahy génia zvládla s takovou bravurou a lehkostí, jaké je možné zřídkakdy vidět a slyšet, a když už, pak u interpretů hodně vyzrálých. Její výkon byl soustředěný a přítomné do písmene zelektrizoval. Extrémně náročný program předvedla bez jediného zaváhání. Celou dobu, souběžně, vedla intelektuálně nasycený, přitom však nenásilně plynoucí dialog nejen s hudbou, ale i s příkladně temperovaným nástrojem a přítomným publikem. Z nástroje vytěžila tóny takových barev, jaké lze v našich zeměpisných šířkách najít snad jenom v krásné literatuře. V posluchačích dokázala rozeznít pocity, jež byly pro ně samotné nové a svěží, třebaže většina z nich znala prezentovanou hudební literaturu zpaměti. Do fonotéky Slovenského rozhlasu tak přibyl skvostný hudební pořad, který je třeba prostřednictvím EBU bez nejmenšího zaváhání exportovat do celého hudebního světa. Nelze též opomenout skutečnost, že interpretka je nevidomá, a tedy fyzicky

hendikepovaná. Jestliže však její hendikep nějak napomohl k jejímu soustředěnému, mistrnému výkonu, pak je zapotřebí říct rovnou, že to žádný hendikep není.

… idiot!

Zu narážky na svoji slepotu vysloveně nesnášela. Od cizích lidí, veřejně už vůbec ne. Jak se někdo třeba jen otřel o tuhle stránku její osoby, promptně ho zahrnula nenávistí. Spílala mu a láteřila jako prachsprostý pohůnek. Na recenzi svého velikonočního recitálu zapomněla rychle. Autorovu narážku na svou slepotu si zapamatovala napořád. Soustředila se však na něco jiného. Na nového souseda. Představa, že do naší čtvrti přibyl člověk jenom proto, aby narušil její zaběhaný pořádek, ji dráždila. Přišel bourat. Stavět. Ničit náš svět. To, že nebylo možné dopátrat se důkazů o jeho jidášských záměrech, ji mátlo. Jenomže u Alteho to zezačátku taky na podlý záměr nevypadalo.

→

Jaro 2008 bylo krátké, suché a horké. Koncem března to vypadalo, že je léto definitivně tady. Zu byla jako ještěrka. Říkával tatínek. Čím bylo tepleji, tím byla živější.

Nebudu čekat, prohlásila.

II

U oběda měla plán hotový.

Nevím, jestli je tenhle plán skutečně dobrý.

Pejo, záleží ti na mně vůbec?

Nevím, jestli je tenhle plán skutečně dobrý.

Pejo, na něco jsem se tě ptala.

Ano. Jo.

Proč nemůžeš říct — ano, pojďme na to?

Ano, pojďme na to říct můžu.

Není to hloupost.

Ano.

Hloupost je sedět tady a čekat, až shnijeme a přijde smrt.

Ano.

Co — ano?

Ano, pojďme na to říct můžu. Jo.

Co vlastně chce, se mi nepovedlo pochopit. Co nechce, se mi pochopit taky nepovedlo. Když se mi bůhvíjak nevedlo s chápáním, lezlo ze mě jenom ano. Na přeskáčku s jo. Bylo rozhodnuto, že se jdeme projít. Za soumraku. Slovo soumrak se mi líbí. Je to dobré slovo. Směrem na Slavín. Nový soused měl rozsvíceno.

Svítí?

Ano.

V kuchyni?

Dvěma okny.

Která okna to jsou?
Ty do ulice.
Pan Olej tenhle pokoj nepoužíval.
Svítí tam lampa se zeleným stínítkem.
Snad to bude pracovna.
Večeří.
… u lampy na čtení?
Ano.

Alteho vopičák se nám táhl za patami. Vopičák je to, řekla Zu jednou. Zůstalo při tom. Černé auto chvílemi zaostávalo. Pak se objevilo znova. Vyjelo ze zatáčky. Na rovných úsecích a ve strmých úzkých uličkách se nemělo kam schovat.

K čemu je tahle hra na schovávanou dobrá? zeptala se Zu telefonem Alteho.

Tvrdil, že neví, o čem Zu mluví. Nám to jasné bylo. Alte nechal Zu sledovat. Že to víme, věděl. Nepřiznal to nikdy.

Na Slavíně byl klid. Tam musí být klid. Slavín je hřbitov. Symbolický. Ticho je tam skutečné. U přístupového schodiště postávaly hloučky mládežníků. Se skejty. Právě se setmělo. Pro dnešek museli s rachocením skončit. Jít domů se jim ještě nechtělo.

Fajn, řekla Zu.

Fajn, bylo slyšet taky můj hlas. Slovo fajn se mi líbí taky. Fajn.

➛

Hloučky mladých lidí posedávaly taky na lavičkách a zídkách. Popíjeli laciné víno. Z kartonových krabic. Kouřili. Koukali na město u nohou. Tu a tam se ozval smích. Ve tmě pod stromy se líbala důvěrná dvojice. Bylo to hezké. Jim se to taky líbilo. Do města přišlo jaro.

Kde je?

Právě vystoupil z automobilu.

Proboha — z auta, Pejo! Koukni se po hlubokém stínu.

Ano. Jo.

Rychle.

Jo.

Máš strach, Pejo?

Mám strach, Zu…

Bylo mi to jasné. Ano. Mé dlaně byly zvlhlé potem. V panice se mi to stává.

➛

Alteho vopičák zaparkoval na malém parkovišti u schodů. Dal se za námi, pěšky. Schodištěm vedoucím k památníku. Funěl. Nás pohltil hluboký stín borovic. Naběhla mi husí kůže. Vzrušením. Taky zimou. Pod košilí z batistu a lněnými kalhotami bylo mé tělo úplně nahé.

Kde je?

Ano.

Je blízko?

Jo.

Dej na sebe pozor, Pejo!

Mé oblečení skončilo u Zu. Strčila je do tašky. Košili, kalhoty. Sandály taky. Vytáhla slepeckou hůl. Skládací. Dvakrát švihla do soumraku. Znělo to jako dva údery do napjaté elastické textilie. Bílá hůlka se vytasila v celé své délce. Zu mi dala polibek. Husí kůže na hřbetu obou rukou a předloktích mi brněla.

Alteho vopičák zůstal stát metr ode mě. Můj křik byl skutečně silný. Celé mé tělo se chvělo. Jestli chladem, nebo strachem, to nevím. Vopičák se nepřiblížil. Zůstal stát tři schůdky pode mnou. Já musím seběhnout k němu, napadlo mě. Kousnout ho. Dát se do běhu. Ano.

… úchyl! Je to úchyl!

Hysterické pištění zelektrizovalo všechny. Zírali na chlapa. Pořád stál několik schodů pode mnou. Tři. Můj ukazovák mířil na něj. Jo. Skejťáci se nastavěli kolem něho. Bez jediného slova si toho velkého chlapa měřili. Významně potěžkávali skejty v rukách. Chtělo se mi brečet. Ano.

Policajti tam byli v několika sekundách. Bez průtahů nás sbalili. Mě zabalili do deky. Štěkání jejich služebního psa mi trhá uši ještě teď. Dvoumetrový mužský a naříkající nahé stvoření, obklopeni

hloučkem mladých lidí, nepatří k výjevům, které by si strážcové veřejného pořádku přáli mít u paty národního památníku obětem druhé světové války často. Ano. I v tom měla Zu pravdu.

Vyslýchali nás každého zvlášť.

Nebudeš říkat nic, nařídila mi Zu. Vůbec nic.

Deka a čaj, co mi dali, mě zahřály.

Nebudeš říkat nic, nařídila mi Zu. Vůbec nic.

→

Mé jméno zjistili rychle. Kde bydlím taky. Nevím jak. Z toho, co si povídali mezi sebou, se mi podařilo zachytit věty o mé nesvéprávnosti. Ano. Vysadili mě před domem. Jako nějaký velký štrúdl ze zelené vojenské deky. V salonu se svítilo. Ulevilo se mi.

Zu přišla otevřít v pyžamu. Silně mě objala. Policisté řekli, jak a kde k mé osobě přišli, a stoupli si opodál. Zu souhlasila, že se mě vyptá, co se mi vlastně stalo. Pánové od policie si sundali čepice. Poznámky si nedělali.

Poznámky si dělat nebudete?

Nesvéprávné osoby vyslýchat nesmíme.

Tak nač se mám pak ptát?

… vás to, co se událo pod Slavínem, nezajímá? Protože nás ano.

Zu mě vyslýchala dlouze. Policisté ji co chvíli něco radili.

Ano, schůzku navrhl on. Ano, známe se již déle. Ten muž sedává v autě zaparkovaném před naším domem. Svědka mám. Svědků mám třeba deset. Všichni lidé z naší ulice to můžou dosvědčit. Ne, nenapadlo nás nahlásit to. Zvyknout se dá na všechno. Ano, na pozvání k procházce pod Slavínem mi nepřišlo divného nic. Nedovedu říct, co to do mě vjelo. Ano, nejdříve jsme jeli autem. Ano, velké automobily se mi líbí. Veliká auta. Velcí mužští taky. Povídali jsme si o všem možném. Ano, nevzpomínám si o čem. Došli jsme ke stromům. Ano, jeho chování se změnilo. Ano, náhle. Ano, dokud byli kolem lidi, choval se naprosto normálně. Ano, chtěl mě políbit. Ano, ne, nelíbilo se mi to. Nařídil mi svléknout si šaty. Ano, ne, nelíbilo se mi to. Ano, bylo nutné kousnout ho. Do ruky? Ano, do ruky. Ano, vytáhl na mě nůž. Svléknout se mě vysloveně nutil, ano. Ano, ne, nevím, kde jsou mé kalhoty a košile, vzala jsi je přece ty… Zu, ty nevíš, kam jsi mé svršky dala? Proč se na mě zlobíš, Zu?

Policisté si nasadili čepice, zasalutovali a odešli.

Nevadí.

Zu, ty pláčeš.

… chtěla jsem, aby mě našel u svých dveří. Úplně poničenou. Chtěla jsem, aby mu došlo, že to všechno je kvůli němu.

→

Zu zřetelně slyšela klavírní hudbu. *Sonáta No. 2 b moll*, poznala ji zcela jistě. Patřila k jejímu kmenovému repertoáru. Zaposlouchala se. Interpretace Rachmaninova jí byla povědomá. Hudbu nepravidelně rušil mužský hlas. Obyvatel vily s někým mluvil. Proto jí neotevřel? S někým mluvil po telefonu. Ano. Počkala, než hovor ukončí. Pak znova stiskla zvonek. Nový soused neotevřel.

Poslouchal mé nahrávky, rozumíš tomu?!

Celý večer probrečela. Slzy čistí oči. Ano. Její brek musel mít jinou příčinu. Dá se předpokládat, že šlo o hluboké city. Její hluboké city. Vyprávěla mi, jak doškobrtala domů. Bílou hůlkou ťukala o schody vedoucí ze Slavína dolů. Kolemjdoucí prosila, aby ji odvedli na trolejbusovou zastávku. Nad památníkem právě dozněl můj poděšený křik. Z čeho má mladá slepá žena hrůzu, nebylo zapotřebí vysvětlovat. Do trolejbusu nastoupila u Slovenské akademie věd. Vystoupila na Šustekově, na konečné linky číslo dvě stě šest. Doklopýtala k bráně naší vily. Udělala čelem vzad. Překráčela ulici. Za jiných okolností by narazila do černého bavoráku stojícího u protějšího obrubníku. Do bavoráku Alteho vopičáka. Na sloupku oplocení vily z pálené cihly nahmatala zvonek. Stiskla jej. Stiskla jej ještě jednou. Pak ještě třikrát.

… chtěla jsem, aby mě našel u svých dveří. Úplně poničenou. Chtěla jsem, aby mu došlo, že to všechno je kvůli němu.

Zu, tohle už jsi říkala.

Já vím. Budu o tom mluvit do konce života.

To nebude v pořádku.

Já z tebe snad zešílím, Pejo!

Ano. Jo.

→

Popíjela čaj. S hlavou obrácenou k ztmavlému oknu. V černé skleněné ploše se odrážela způsobně sedící mladá žena třímající šálek s čajem. Chtělo se mi něco říct. Povzbuzujícího. Než se mi ale povedlo zformulovat myšlenky do vět, umíraly. Nepodarky. Potrat za potratem.

To bylo to nejlepší, co se s nimi mohlo stát. Zu promluvila až po dlouhé chvíli. Pomaloučku. Její krása spočívala právě v tomhle. V pomalosti. Hlavou ani nehnula.

Co jsem se narodila, v naší ulici žádný dům nepřibyl. Je to můj svět. Nikdo nemá právo měnit ho. Bez mého souhlasu ne. Chci vědět, co s vilou naproti zamýšlí. Mám na to právo.

On ti to řekne?

… chtěla jsem vědět, jak voní. Člověk voní tak, jak myslí.

III

Druhého dne hned zrána mi přibyl nový úkol. Bylo nutné zavolat našemu ladiči.

Zjisti, kolik by stálo přestěhování a ladění našeho křídla.

Pan Ličanský má špatně udělanou zubní protézu. I naživo se mu dá rozumět jen tak tak. Domluvit se s ním po telefonu je velice obtížný úkol.

Co bys mu řekla, kdyby ti otevřel?

Přišla jsem se představit. Jsme přece sousedé.

Ano. A posléze? … pak? Bylo nutné opravit se. Zu nesnášela výrazy, které se na mě nalepily při mé práci v ústavu.

Záleželo by na tom, jestli by mi voněl. A tyhle matoucí manévry si nech, Pejo. Volej panu Ličanskému.

→

To není otázka peněz, řekl pan Ličanský rovnou. Váš klavír ladím přes šedesát let. Ladím jej, co se váš tatínek do téhle čtvrti přistěhoval. Pro vaši familii to udělám třeba zadarmo. Jenomže takovou hloupost ode mě žádat nemůžete. Křídlo stojí na dobrém místě. To není nějaké školní pianino, je to mistrovský nástroj. Na terasu nepatří. Nedělejte to, prosím. Ani jemu, ani mně.

Spíš šeptal, než mluvil. Hlas se mu chvěl. Ano. Rozumět se mu dalo skvěle. Klavír zůstal, kde byl. Uprostřed salonu. Zu si rozkousala dolní ret. Na odpor nebyla vůbec zvyklá. Ani na odpor v podobě zoufalství starého člověka. Pan Ličanský měl pro Zu slabost. To on jí její skvělou kariéru předpověděl jako první. Taky pro to hodně udělal. Při jeho renomé úplně stačilo, aby se o ní někde zmínil. Dveře koncertních sálů v Bratislavě a ve Vídni se před ní samy otevíraly. Zu své pověsti dostála. Pan Ličanský by nikdy nedoporučil nikoho, kdo by mu udělal ostudu.

Dnes a v našich kulturních poměrech zní slovo salon, mírně řečeno, nadneseně. Nepatřičně. Ano. Bydlíme ve vile se salonem. Místnost, ve které stojí koncertní křídlo *Steinway* z roku 1935, je salonem se vším, co k tomu náleží. Vysoký strop, dubové parkety. Uprostřed, přímo pod křišťálovým lustrem, intarzované. Kulatý stůl z mahagonu pro dvanáct osob. Židle s vysokými opěradly a opěrkami. Taky pro dvanáct osob. Příhodná pohovka a dvě klubovky. Vše polstrováno, v broušené kůži. Původní zařízení. Dvoje dveře. Jedny do prostorné předsíně, druhé do úzké chodby vedoucí do kuchyně. Mezi bíle natřenými dvoukřídlými dveřmi karetní stolek. Tatínek mu říkal šachový. Snad proto, že karetní hry a hazard vůbec nesnášel. Vysoké francouzské okno vede na terasu. Na naši terasu.